

Actieve Donorregistratie

Onderzoek naar communicatiedoelgroepen
voor de nieuwe wet Actieve Donorregistratie

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Auteurs

Rebecca van der Grient, MSc
Drs. Bram van der Lelij

18-2-2019

Projectnummer: B3406

Achtergrond	3
Samenvattende conclusies	5
Methode en opzet	11
Leeswijzer	18
Resultaten	19
Bijlage	51

Op verzoek van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (verder te noemen: VWS) heeft Motivaction International B.V. een onderzoek uitgevoerd bij communicatiedoelgroepen voor de nieuwe wet Actieve Donorregistratie (ADR).

Wet Actieve Donorregistratie

Per 1 juli 2020 treedt de wet Actieve Donorregistratie in werking. De belangrijkste verandering is dat iedereen van 18 jaar en ouder wordt geregistreerd in het Donorregister met 'geen bezwaar tegen orgaandonatie', tenzij iemand zelf actief zijn of haar keuze heeft vastgelegd. Omdat het een onderwerp is dat voor iedereen grote consequenties heeft, is het voor VWS van belang iedere Nederlander te informeren.

Om input te krijgen voor diverse communicatiemomenten tot en vlak na het in werking treden van de wet wil VWS diverse onderzoeken inzetten. Dit onderzoek is daar de eerste van en dient als input voor het communicatieplan, waarbij speciale aandacht uitgaat naar moeilijk bereikbare doelgroepen.

De doelstelling van het huidige onderzoek luidde:

VWS inzicht geven in het kennisniveau over de nieuwe donorwet en de houding ten aanzien van orgaandonatie bij verschillende communicatiedoelgroepen

Hoofdvragen

Voor dit onderzoek onderscheiden we de volgende onderzoeksvragen:

- Welke kennis hebben de doelgroepen over de verandering in het registratiesysteem?
 - In hoeverre weten zij wat het huidige registratiesysteem is?
 - Weten zij dat het huidige registratiesysteem gaat veranderen?
 - Weten zij (precies) wat er gaan veranderen en wanneer?
- Welke houding hebben de doelgroepen tegenover orgaandonatie en de veranderingen in het registratiesysteem?
 - Hoe staan zij tegenover orgaandonatie en staan ze geregistreerd met hun keuze?
 - Hoe voelen zij zich over de nieuwe Donorwet?
 - In hoeverre denken ze actie te gaan ondernemen naar aanleiding van de nieuwe Donorwet?

Bekendheid donorregister: meeste Nederlanders zijn bekend met (keuzes in) het donorregistratiesysteem

Nederlanders zijn goed op de hoogte dat je in het donorregister kunt vastleggen dat je je organen en weefsels wilt doneren (91%) of dat je dit juist *niet* wilt (80%). Iets minder bekend is de optie dat je kunt vastleggen dat je een deel van je organen en weefsels wilt doneren (73%) of dat je partner of familie beslist of je organen en weefsels na overlijden gedoneerd mogen worden (65%). Veel minder bekend is de optie dat een door jou gekozen persoon beslist of je organen en weefsels beschikbaar zijn (37%).

Wat er gebeurt als er geen keuze is vastgelegd: een kwart van de Nederlanders denkt dat het opt-out-systeem (al) het huidige beleid is

Wanneer iemand op dit moment geen keuze vastlegt in het donorregister, beslist de partner of familie wat er gebeurt met de organen en weefsels. 40% van de Nederlanders is bekend met dit beleid. Een kwart van de Nederlanders (27%) denkt dat iemand nu automatisch donor is als diegene niets heeft vastgelegd. Een op de vijf Nederlanders (18%) denkt dat je nu geen donor wordt als er niets is vastgelegd in het donorregister.

Houding orgaandonatie: helft van de Nederlanders is bereid om organen en weefsels te doneren

De helft van de Nederlanders (49%) is bereid (sommige van) zijn of haar organen en weefsels te doneren. Eén op de vijf (22%) heeft twijfels over het donorschap en één op de tien (9%) weet het helemaal nog niet. Nederlanders die vaker weleens met iemand hebben gesproken over orgaandonatie, hebben er een positievere houding over dan mensen die er niet met anderen over gesproken hebben. 54% van de Nederlanders geeft aan op dit moment zijn of haar keuze voor het doneren van organen en weefsels te hebben vastgelegd in het donorregister.

Nieuwe Donorwet: zeven op de tien Nederlanders weten dat een nieuwe Donorwet aanstaande is, een tiende dat die in 2020 ingaat

Een meerderheid van de Nederlanders is op de hoogte dat er een nieuwe Donorwet komt (69%). Wanneer de wet precies ingaat, is bij een beperkt aantal Nederlanders bekend: circa 10% van alle Nederlanders weet dat de nieuwe Donorwet in 2020 in werking treedt en 2% dat dit 1 juli 2020 is. Verder blijkt dat 8% van alle Nederlanders denkt dat de nieuwe Donorwet nu al in werking is. Dit is een stuk lager dan de kwart Nederlanders die denkt dat we nu een opt-out systeem-hebben. Mogelijk komt dit doordat (een deel van) deze groep opt-out niet (alleen) koppelt aan de nieuwe wet.

Samenvattende conclusies (2/6)

Veranderingen in de nieuwe Donorwet: veel onwetendheid over nieuwe Donorwet, onder meer over betekenis huidige keuze

Het opt-out-systeem van de nieuwe Donorwet is bij de meeste Nederlanders bekend: 87% van degenen die bekend zijn met de komst van een nieuwe wet, weet dat je straks automatisch orgaandonor bent als je niets laat vastleggen in het donorregister. Dat is 60% van alle Nederlanders. Bij een groot aantal Nederlanders bestaan ook misverstanden over de nieuwe Donorwet: 40% van degenen die bekend zijn met de komst van een nieuwe wet, sluit niet uit dat onder de nieuwe wetgeving iedereen verplicht orgaandonor wordt, 43% weet niet dat de keuze in het huidige donorregister wordt overgenomen in het nieuwe systeem en 42% sluit niet uit dat als je huidige keuze is dat je geen donor wilt zijn, deze keuze straks wordt omgezet in wel donor. Dit betreft steeds zo'n 29% van alle Nederlanders.

Gevoelens door de nieuwe Donorwet: iets meer positieve gevoelens dan negatieve gevoelens; meerderheid neutraal

Naar aanleiding van de nieuwe Donorwet ervaart een kwart (27%) van de Nederlanders die bekend zijn met de komst van een nieuwe wet overwegend positieve gevoelens. Ongeveer een op de vijf (20%) ervaart overwegend negatieve gevoelens. De helft ervaart niets of voelt zich rustig in aanloop naar de nieuwe Donorwet (53%).

Gedragssintities: kwart van Nederlanders die nog niet geregistreerd staan, is van plan om een keuze vast te gaan leggen

Op 1 juli 2020 start de nieuwe Donorwet. In aanloop daar naartoe is 24% van de Nederlanders die nog geen keuze hebben vastgelegd in het register van plan dit alsnog te gaan doen. 20% van alle Nederlanders is van plan na te denken over een keuze en 15% gaat informatie opzoeken.

Laagopgeleiden: orgaandonatie wordt minder besproken onder deze doelgroep

Laagopgeleiden zijn minder bekend met het huidige beleid en toekomstige beleid voor orgaandonatie. Zij denken vaker dat iedereen verplicht orgaandonor wordt. Ze ervaren over het algemeen niet erg sterke gevoelens, maar zijn iets vaker boos over de nieuwe Donorwet. Ze spreken minder vaak over orgaandonatie en hun bereidheid om organen en weefsels te doneren is iets lager.

Samenvattende conclusies (3/6)

Eerste generatie westerse migranten: vaker boos over de komst van nieuwe Donorwet

Nederlanders met een *westerse* migratieachtergrond uit de eerste generatie zijn minder goed bekend met het beleid omtrent orgaandonatie. Zij:

- Weten minder vaak dat je een keuze voor orgaandonatie kunt (laten) vastleggen in het donorregister
- Zijn minder bekend met alle verschillende keuzemogelijkheden in het donorregister
- Hebben minder vaak een keuze vastgelegd in het donorregister
- Weten vaker niet wat er gebeurt als er geen keuze is vastgelegd.

De bekendheid van de komst van de nieuwe Donorwet is gelijk aan het algemeen Nederlands publiek. Deze doelgroep is echter minder goed bekend met de wijzigingen in het beleid. Zij voelen zich vaker boos over de komst van de nieuwe wet. Hun bereidheid om organen en weefsels te doneren is echter gelijk aan het Nederlands algemeen publiek. De groep laat een grotere informatiebehoefte zien naar aanleiding van de nieuwe wet.

Tweede generatie niet-westerse migranten: vaker twijfels over donorschap

Nederlanders met een *niet-westerse* migratieachtergrond uit de *tweede generatie* zijn minder goed bekend met het huidige orgaandonatiebeleid:

- Zij weten minder vaak dat je een keuze voor orgaandonatie kunt (laten) vastleggen in het donorregister
- Zij zijn minder bekend met alle verschillende keuzemogelijkheden in het donorregister
- Zij hebben minder vaak een keuze vastgelegd in het donorregister
- Weten vaker niet wat er gebeurt als je geen keuze hebt vastgelegd.

Deze doelgroep is minder goed op de hoogte van de komst van de nieuwe Donorwet. In vergelijking met het Nederlands algemeen publiek ervaart deze groep vaker spanning. Zij weten ook vaak nog niet of ze (een deel van) organen en weefsels willen doneren. Ook deze groep is vaker van plan informatie te gaan opzoeken, maar geven ook vaker aan nog niet te weten wat ze gaan doen.

Samenvattende conclusies (4/6)

Eerste generatie niet-westerse migranten: zeer onbekend met huidige donorregister en komst nieuwe Donorwet

Nederlanders met een *niet-westerse* migratieachtergrond uit de eerste generatie zijn niet bekend met het beleid omtrent orgaandonatie. Zij:

- Weten minder vaak dat je een keuze voor orgaandonatie kunt (laten) vastleggen in het donorregister
- Zijn minder bekend met alle verschillende keuzemogelijkheden in het donorregister
- Hebben minder vaak een keuze vastgelegd in het donorregister, maar hebben opvallend genoeg wel iets vaker een donorcodicil
- Denken vaker dat als er geen keuze is vastgelegd dat je dan geen donor wordt of een aangewezen persoon dan kiest.

Deze groep is ook niet bekend met de komst van de nieuwe Donorwet en dus ook niet met de wijzigingen in het beleid. Zij zijn niet bereid om organen en weefsels te donoren en zijn minder vaak van plan om een keuze te gaan vastleggen.

Dyslectici: Verschillen niet zo veel van het Nederlands algemeen publiek in houding over orgaandonatie en kennis over huidige en nieuwe wet

Het kennisniveau over het huidige donorbeleid, de komst van de nieuwe Donorwet en de wijzigingen in het toekomstige beleid van dyslectici is gelijk aan dat van het Nederlands algemeen publiek. De bereidheid om orgaandonor te worden of juist niet is gelijk aan dat van het Nederlands algemeen publiek.

Digibeten: minder bereid om orgaandonor te worden

Digibeten hebben minder vaak een keuze vastgelegd in het huidige donorregister. Ze lijken net zo goed op de hoogte van het huidige beleid als het Nederlands algemeen publiek. Zij denken vaker dat je onder het huidige beleid geen donor wordt als je geen keuze hebt laten vastleggen. De bekendheid van de komst van de nieuwe Donorwet is gelijk aan het algemeen Nederlands publiek. Deze groep denkt vaker dat iedereen straks verplicht orgaandonor wordt onder de nieuwe Donorwet. Zij zijn minder bereid om hun organen en weefsels te donoren.

Samenvattende conclusies (5/6)

Laaggeletterden: denken vaker dat iedereen straks verplicht orgaandonor wordt

Laaggeletterden zijn minder goed bekend met het huidige orgaandonatiebeleid. Zij denken vaker dat het niet mogelijk is om vast te leggen dat je (een deel van) je organen en weefsels wilt doneren of dat je die beslissing aan iemand anders kunt overlaten (partner, familie of aangewezen persoon). Deze doelgroep is minder goed op de hoogte van de komst van de nieuwe Donorwet. Deze groep denkt vaker dan het Nederlands algemeen publiek dat iedereen onder de nieuwe Donorwet verplicht orgaandonor is. Hun bereidheid om organen en weefsels te doneren is echter gelijk aan het Nederlands algemeen publiek.

Mensen met verslavingsproblematiek: vaker van plan om een keuze te gaan vastleggen

Het kennisniveau over het huidige donorbeleid, de komst van de nieuwe Donorwet en de wijzigingen in het toekomstige beleid is onder mensen met verslavingsproblematiek gelijk aan dat van het Nederlands algemeen publiek. Deze groep heeft in gelijke mate een keuze laten vastleggen in het huidige donorregister. De groep heeft iets vaker een donorcodicil. De groep ervaart geen sterke gevoelens naar aanleiding van de nieuwe Donorwet, maar geeft vaker aan zich rustig te voelen onder de komst van de nieuwe Donorwet. Mensen met verslavingsproblematiek geven vaker aan dat zij van plan zijn om een keuze te gaan vastleggen in het donorregister en zijn vaker van plan om op te zoeken of ze al een keuze hadden gemaakt.

Doven en slechthorenden: denken vaker dat iedereen straks verplicht orgaandonor wordt

Het kennisniveau over het huidige donorbeleid, de komst van de nieuwe Donorwet en de wijzigingen in het toekomstige beleid is bij doven en slechthorenden redelijk gelijk aan dat van het Nederlands algemeen publiek. Zij denken alleen vaker dat de optie 'een aangewezen persoon kiest' niet mogelijk is. Deze groep denkt iets vaker dat de nieuwe Donorwet wat later ingaat dan 2020. Doven en slechthorenden denken vaker dat iedereen straks verplicht orgaandonor is onder de nieuwe Donorwet. De groep ervaart geen sterke gevoelens naar aanleiding van de nieuwe Donorwet, maar geeft vaker aan zich rustig te voelen onder de komst van de nieuwe Donorwet. De bereidheid om orgaandonor te worden of juist niet is gelijk aan dat van het Nederlands algemeen publiek.

Samenvattende conclusies (6/6)

Mensen met psychiatrische problemen: denken vaker dat de nieuwe Donorwet al is ingegaan

Mensen met psychiatrische problemen geven vaker aan dat zij hun keuze in het huidige donorregister hebben laten vastleggen. We zien geen verschillen in het kennisniveau over het huidige donorbeleid in vergelijking met het Nederlands algemeen publiek. De komst van de nieuwe Donorwet is onder deze groep net zo bekend als onder het Nederlands algemeen publiek. Deze groep denkt wel vaker dat de nieuwe Donorwet al is ingegaan. De groep laat een grotere informatiebehoefte zien naar aanleiding van de nieuwe wet. Mensen met psychiatrische probleem geven vaker aan dat ze geen orgaandonor willen worden.

Voor vijf doelgroepen (mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden, dementerenden, mensen met een verstandelijke handicap, mensen in verpleeghuizen en blinden/slechtzienden) is het heel lastig om conclusies te trekken, onder andere omdat ze (grotendeels) gebaseerd zijn op inschattingen van naasten en op minder dan 100 waarnemingen. Deze conclusies moeten als indicatief worden beschouwd.

- **Mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden:** lijken ongeveer net zo vaak een keuze te hebben laten vastleggen in het donorregister.
- **Dementerenden:** lijken minder vaak een keuze te hebben laten vastleggen in het donorregister.
- **Mensen met een verstandelijke handicap:** lijken ongeveer net zo vaak een keuze te hebben laten vastleggen in het donorregister.
- **Mensen in verpleeghuizen:** lijken ongeveer net zo vaak een keuze te hebben laten vastleggen in het donorregister.
- **Blinden/slechtzienden:** lijken ongeveer net zo vaak een keuze te hebben laten vastleggen in het donorregister.

Methode en opzet (1/7)

Doelgroep

De doelgroepen die VWS wil bereiken met haar communicatie staan in het kader hiernaast beschreven.

Een aantal doelgroepen worden in dit rapport niet behandeld, omdat het niet gelukt is deze doelgroepen te bereiken, namelijk:

- Analfabeten
- Wilsonbekwamen
- Mensen zonder vast adres, daklozen
- Nieuw ingezetenen

Nu volgt eerst een beschrijving over de methoden die zijn gebruikt om doelgroepen te bereiken. Vervolgens volgt een verantwoording waarom de bovenstaande vier groepen niet bereikt zijn in dit onderzoek. Daarna komt een beschrijving van de opzet (vragenlijst en veldwerk) en een overzicht van de gerapporteerde doelgroepen.

Communicatiedoelgroepen met de operationalisering zoals in de vragenlijst (indien van toepassing):

1. Nederlands algemeen publiek (18 jaar en ouder)
2. Analfabeten – *kan niet lezen of schrijven*
3. Mensen met dyslexie
4. Laagopgeleiden
5. Mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden – *vindt het lastig om informatie over gezondheid te begrijpen*
6. Laaggeletterden – *heeft moeite met lezen en schrijven*
7. Digibeten – *heeft moeite met het omgaan met computers*
8. Mensen met psychiatrische problemen
9. Mensen met verslavingsproblematiek
10. Mensen in verpleeghuizen
11. Wilsonbekwamen – *kan volgens de dokter niet goed zelf beslissingen nemen*
12. Dementerenden
13. Verstandelijk gehandicapten
14. Mensen zonder vast adres, daklozen
15. (Niet-)westerse migranten
 - I. Westerse migranten uit de eerste generatie
 - II. Niet-westerse migranten uit de eerste generatie
 - III. Niet-westerse migranten uit de tweede generatie
16. Nieuw ingezetenen
17. Blinden, slechtzienden
18. Doven en slechthorenden

Methode en opzet (2/7)

Methode

Een aantal doelgroepen, zoals beschreven op de vorige pagina, zijn niet of nauwelijks vertegenwoordigd in (online) panels (bijv. dementerenden). Andere doelgroepen zitten misschien wel in (online) panels maar dit betreffen vaak respondenten die atypisch (niet-representatief) zijn voor de doelgroep. Om alle doelgroepen te bereiken heeft Motivaction verschillende methoden ingezet:

- Een vragenlijst onder een steekproef uit ons online respondentenpaneel: StemPunt.
- Face-to-face interviews onder respondenten op locatie (gelegenheidssteekproef)
- Generieke link naar een vragenlijst op diverse websites van belangenorganisaties (gelegenheidssteekproef)

Respondenten uit ons online panel konden de vragenlijst over zichzelf invullen (directe methode), of over of met iemand die ze goed kennen die tot een doelgroep behoort (indirecte methode). De groep die *over* iemand de vragenlijst invulde noemen we de groep ‘zonder consultatie’. Zij hebben vragen zonder de input van hun naaste beantwoord. De groep die *met* iemand de vragenlijst invulde noemen we de groep ‘met consultatie’. Zij hebben de vragenlijst met input van hun naaste beantwoord.

Het identificeren van een aantal moeilijk bereikbare doelgroepen is in dit onderzoek grofmazig gedaan. Er zijn geen betrouwbare en gevalideerde instrumenten ingezet, maar er is uitgegaan van toegankelijke beknopte omschrijvingen met de vraag of een respondent zichzelf daar in herkent. Zo zijn bijvoorbeeld ‘digibeten’ omschreven als mensen die moeite hebben met het omgaan met computers. Door deze omschrijving zijn ook digibeten bereikt die lid zijn van ons StemPunt-paneel; zij hebben kennelijk moeite met het omgaan met computers maar kunnen wel een online vragenlijst invullen.

De doelgroepen die in dit rapport worden beschreven (zie vorige pagina), zijn voornamelijk bereikt via ons [StemPunt-paneel](#). De doelgroep ‘mensen met een niet-westerse achtergrond van de eerste generatie’ zijn bereikt via een partnerbureau, Dimension research. Dit bureau is gespecialiseerd in veldwerk onder niet-westerse migranten die naast het Nederlands ook diverse niet-westerse talen beheersen, zoals Turks. Dit bureau heeft met deze doelgroep face-to-face interviews afgenomen.

Methode en opzet (3/7)

Zoals eerder aangegeven zijn vier doelgroepen niet of nauwelijks bereikt (analfabeten, wilsonbekwamen, daklozen en nieuw ingezetenen). Vooraf werd gedacht dat analfabeten en wilsonbekwamen deels te bereiken zouden zijn via naasten. Echter, er waren slechts enkele respondenten die een naaste herkenden in de beschrijvingen. Van de 3.331 respondenten die de vraag over een naaste hebben gekregen, herkenden:

- 5 respondenten (=0,2%) een naaste die niet kan lezen of schrijven (analfabeet). Van deze groep gaven drie respondenten aan dat zij niet bereid waren om hun naaste te benaderen om samen met hem/haar de vragenlijst in te vullen.
- 8 respondenten (=0,2%) een naaste die volgens de dokter niet goed zelf beslissingen kan nemen (wilsonbekwaam). Van deze groep gaven zeven respondenten aan dat zij nog nooit met hun naaste hadden gesproken over orgaandonatie. Aan deze groep is niet gevraagd om *met* hun naaste de vragenlijst in te vullen, maar *over* hun naaste. De meeste van hen gaven echter vervolgens aan *nooit* met hun naaste te hebben gesproken over het onderwerp orgaandonatie. Daarom zijn er geen aanvullende vragen meer gesteld.

Het benaderen van organisaties die de belangen van de doelgroepen beheren, was een andere methode die Motivaction heeft ingezet om de doelgroepen te bereiken. Daartoe hebben we met 50 organisaties telefonisch contact gelegd. Circa 10 organisaties gaven meteen aan niet te willen deelnemen, de overige 40 wilden eerst gemaild worden zodat ze intern konden overleggen over deelname en omdat ze meer achtergrondinformatie wilden over het onderzoek. Na deze mailing waren 5 organisaties in principe bereid deel te nemen. Hierbij was voornamelijk interesse in het delen van een generieke link via hun kanalen aan de achterban en niet in het mogelijk maken van face-to-face interviews. Het is echter uiteindelijk met geen organisatie gelukt binnen het beschikbare tijdsbestek tot uitvoering van het veldwerk te komen.

Methodie en opzet (4/7)

Vragenlijst

De vragenlijst is in samenwerking met betrokkenen van VWS, Dienst Publiek en Communicatie van het ministerie van Algemene Zaken en Pharos opgesteld.

Online veldwerk

Respondenten uit StemPunt kregen per e-mail een uitnodiging met daarin een link naar de online vragenlijst. Het online veldwerk heeft plaatsgevonden in de periode van 16 oktober tot 29 oktober 2018*.

Offline veldwerk

Voor de doelgroep 'mensen met een niet-westerse migratieachtergrond van de eerste generatie' zijn face-to-face interviews uitgevoerd in de periode van 2 november 2018 tot en met 6 november 2018.

**Op 29 oktober 2018 startte de campagne 'Donorweek'. Om te voorkomen dat de campagne invloed zou kunnen hebben op de resultaten van het onderzoek, is besloten om het veldwerk voor de respondenten uit StemPunt te beëindigen voor het begin van de campagne.*

Methode en opzet (5/7)

Representatieve steekproeven

- **Nederlands algemeen publiek:** Er is een representatieve steekproef van $n = 1.019$ Nederlanders tussen 18 tot en met 80 jaar gerealiseerd. De steekproef is representatief voor leeftijd, geslacht, opleiding, Nielsen-regio, Mentality-milieu* en interacties tussen deze variabelen. Representativiteit voor deze kenmerken is verkregen door bij de steekproeftrekking rekening te houden met de verdeling van de Nederlandse bevolking op deze kenmerken en achteraf de resultaten te wegen. Daarbij fungeerde ons Mentality-ijkbestand als herwegingskader: dit bevat de verdeling van Mentality-milieus in de bevolking en is wat betreft sociodemografie gewogen naar de Gouden Standaard van het CBS.
- **Laagopgeleiden:** Deze doelgroep is een subgroep van de doelgroep Nederlands algemeen publiek en representatief voor leeftijd, geslacht, Nielsen-regio en Mentality-milieu.
- **Nederlanders met een westerse migratieachtergrond uit de eerste generatie:** Er is een steekproef van $n=105$ respondenten gerealiseerd. De resultaten van deze doelgroep zijn achteraf gewogen door middel van een RIM-weging**. Daarbij fungeerde een bestand van het CBS als herwegingskader. Dit bestand gaf een overzicht van de verdeling leeftijd en geslacht voor migranten in Nederland met een westerse migratieachtergrond uit de eerste generatie op 1 januari 2018.
- **Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond uit de eerste generatie:** Er is middels een quotasteekproef een steekproef van $n=118$ respondenten gerealiseerd. Dit houdt in dat vooraf is bepaald wat de verdeling is van een aantal achtergrondkenmerken, in dit geval leeftijd, geslacht en migratieachtergrond (TMSA vs. overig niet-westerse delen van de wereld). Bij het bepalen van de quotaverdeling zijn gegevens van het CBS gebruikt op basis van de landelijke verdeling in Nederland op 1 januari 2018. De interviews zijn afgenomen in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. De resultaten zijn niet achteraf gewogen
- **Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond uit de tweede generatie:** Er is een steekproef van $n=100$ respondenten gerealiseerd. De resultaten van deze doelgroep zijn achteraf gewogen door middel van een RIM-weging**. Daarbij fungeerde een bestand van het CBS als herwegingskader. Dit bestand gaf een overzicht van Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond op 1 januari 2018 voor de kenmerken leeftijd, geslacht en migratieachtergrond (TMSA vs. overig niet-westerse delen van de wereld).

* Mentality-milieus zijn segmenten in de bevolking met een eigen waardeoriëntatie en kijk op het dagelijks leven.

** Bij een RIM-weging wordt de steekproefsamenstelling op randtotalen gecorrigeerd.

Methoden en opzet (6/7)

Overige steekproeven

Voor een aantal doelgroepen is geen representatief ijkbestand beschikbaar. Daardoor is representativiteit niet mogelijk. Dit geldt voor de volgende groepen:

- **Mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden:** Beperkte gezondheidsvaardigheden hangt deels af van opleidingsniveau en sociale achtergrond. Volgens de cijfers van Pharos* heeft ongeveer een op de drie Nederlanders beperkte gezondheidsvaardigheden. In de operationalisering van beperkte gezondheidsvaardigheden herkende slechts een aantal respondenten zich (n=22). Vanwege het lage aantal waarnemingen zijn de resultaten kwalitatief (zonder percentages) gerapporteerd.
- **Dyslectici:** Deze groep is gevonden via het online respondentenpaneel. In de operationalisering van dyslectici herkende een aantal respondenten zichzelf (n=157). Daarnaast was er een groep respondenten die een naaste heeft die tot de doelgroep behoort (n=75). Deze groep heeft de vragenlijst met zijn/haar naaste ingevuld (met consultatie). De gerapporteerde resultaten zijn op basis van de gehele groep (n=232).
- **Digibeten:** Deze groep is gevonden via het online respondentenpaneel. In de operationalisering van digibeten herkende een aantal respondenten zichzelf (n=225). Daarnaast was er een groep respondenten die een naaste heeft die tot de doelgroep behoort (n=45). Deze groep heeft de vragenlijst met zijn/haar naaste ingevuld (met consultatie). De gerapporteerde resultaten zijn op basis van de gehele groep (n=270).
- **Laaggeletterden:** Deze groep is gevonden via het online respondentenpaneel. In de operationalisering van laaggeletterden herkende een aantal respondenten zichzelf (n=74). Daarnaast was er een groep respondenten die een naaste heeft die tot de doelgroep behoort (n=14). Deze groep heeft de vragenlijst met zijn/haar naaste ingevuld (met consultatie). De gerapporteerde resultaten zijn op basis van de gehele groep (n=88).
- **Mensen met verslavingsproblematiek:** Deze groep is gevonden via het online respondentenpaneel. In de operationalisering van mensen met verslavingsproblematiek herkende een aantal respondenten zichzelf (n=89). Daarnaast was er een groep respondenten die een naaste heeft die tot de doelgroep behoort (n=18). Deze groep heeft de vragenlijst met zijn/haar naaste ingevuld (met consultatie). De gerapporteerde resultaten zijn op basis van de gehele groep (n=107).

**Pharos is een onafhankelijk en landelijk expertisecentrum voor gezondheid en kwaliteit van zorg. Geraadpleegde bron naar beperkte gezondheidsvaardigheden in Nederland: https://www.pharos.nl/documents/doc/factsheet_beperkte%20gezondheidsvaardigheden_en_laaggeletterdheid.pdf*

Methode en opzet (7/7)

- **Doven en slechthorenden:** Deze groep is gevonden via het online respondentenpanel. In de operationalisering van doven en slechthorenden herkende een aantal respondenten zichzelf (n=185). Deze doelgroep is enkel via de directe methode gerealiseerd.
- **Mensen met psychiatrische problemen:** Deze groep is gevonden via het online respondentenpanel. In de operationalisering van mensen met psychiatrische problemen herkende een aantal respondenten zichzelf (n=230). Daarnaast was er een groep respondenten die een naaste heeft die tot de doelgroep behoort. Vanwege de voldoende grootte van de groep die zichzelf herkende in de beschrijving en omdat vragen over een naaste met psychiatrische problemen net wat anders zijn gesteld (zonder consultatie)*, is er voor gekozen om alleen de resultaten te rapporteren van diegenen die zelf de vragen hebben beantwoord.
- **Mensen met dementie:** Deze groep is beperkt gevonden via het online respondentenpanel. De groep respondenten bestaat volledig uit naasten die de vragenlijst over iemand hebben ingevuld (zonder consultatie). Vanwege het lage aantal waarnemingen (n=48) zijn de resultaten kwalitatief (dus zonder percentages) gerapporteerd.
- **Mensen met een verstandelijke handicap:** Deze groep is beperkt gevonden via het online respondentenpanel. De groep respondenten bestaat volledig uit naasten die de vragenlijst over iemand hebben ingevuld (zonder consultatie). Vanwege het lage aantal waarnemingen (n=19) zijn de resultaten kwalitatief (dus zonder percentages) gerapporteerd.
- **Mensen die in een verpleeghuis wonen:** Deze groep is gevonden via het online respondentenpanel. In de operationalisering van mensen die in een verpleeghuis wonen herkende een aantal respondenten zichzelf (n=8). Daarnaast was er een groep respondenten die een naaste heeft die tot de doelgroep behoort (n=9). Deze groep heeft de vragenlijst met zijn/haar naaste ingevuld (met consultatie). Vanwege het lage aantal waarnemingen (totaal n=17) zijn de resultaten kwalitatief (zonder percentages) gerapporteerd.
- **Blinden/slechtzienden:** Deze groep is gevonden via het online respondentenpanel. De groep respondenten bestaat volledig uit naasten die de vragenlijst over iemand hebben ingevuld (zonder consultatie). Vanwege het lage aantal waarnemingen (n=12) zijn de resultaten kwalitatief (zonder percentages) gerapporteerd.

**Dit gold niet voor de andere doelgroepen, want aan diegenen die een naaste herkenden in de beschrijving is gevraagd om de vragenlijst samen met hen in te vullen (met consultatie).*

Opbouw van het rapport

Dit onderzoek gaat in op het huidige beleid omtrent orgaan- en weefseldonatie en de nieuwe wet Actieve Donorregistratie (ADR). We beginnen met het hoofdstuk waar de resultaten van de Nederlandse bevolking staan beschreven. Dit hoofdstuk bestaat uit twee delen. In het eerste deel gaan we in op het huidige systeem, waarin o.a. de kennis en verwachtingen van het huidige beleid worden beschreven en of men zijn keuze heeft geregistreerd. Vervolgens gaan we in op de veranderingen in het registratiesysteem. In het tweede deel worden de bekendheid en verwachtingen van de nieuwe wet beschreven, gevoelens over de nieuwe wet en gedragsintenties naar aanleiding van de wet. In het laatste hoofdstuk gaan we in op specifieke doelgroepen (zie methode voor een beschrijving van de doelgroepen). Per doelgroep rapporteren we de belangrijkste verschillen ten opzichte van de Nederlandse bevolking.

Weergave van de resultaten

- De resultaten staan weergegeven in grafieken en worden ondersteund door tekst.
- Geaggregeerde percentages (bijvoorbeeld de som van de percentages ‘zeer eens’ en ‘eens’) die in de tekst staan beschreven, kunnen soms iets (1 procentpunt) afwijken van de som van de afzonderlijke percentages genoemd in de grafiek. Dat komt door afrondingsverschillen.
- Er zijn voor de verschillen tussen de communicatiedoelgroepen en de Nederlandse bevolking statistische toetsen uitgevoerd om te zien waar de afwijkingen zitten. We nemen deze significanties echter niet overal mee in de rapportage, omdat een dergelijke toets alleen betekenis heeft als sprake is van representatieve steekproeven, wat in dit onderzoek voor slechts enkele groepen het geval is, namelijk:
 - Nederlandse bevolking
 - Laagopgeleiden
 - Eerste generatie westerse migranten
 - Tweede generatie niet-westerse migranten
 - Eerste generatie niet-westerse migranten.

1.	Resultaten Nederlandse bevolking	p. 19
I.	Huidige registratiesysteem	p. 19
	• Kennis/verwachting over huidige systeem orgaandonatie	p. 20
	• Vastleggen van de keuze	p. 24
II.	Veranderingen in het registratiesysteem	p. 25
	• Bekendheid nieuwe wet	p. 26
	• Kennis / verwachtingen over nieuwe systeem	p. 28
	• Gevoelens over de nieuwe wet	p. 31
	• Intenties n.a.v. de nieuwe wet	p. 32
	• Gespreksonderwerp	p. 33
	• Intentie donorschap	p. 34
2.	Resultaten overige doelgroepen	p. 35
3.	Bijlage	p. 51

Een aantal Nederlanders denkt dat de nieuwe Donorwet reeds is ingegaan

Aan Nederlanders is gevraagd hoe het doneren van organen en weefsels in Nederland gaat. Circa 43% geeft aan dit niet te weten. Degenen die een idee hebben hoe het doneren van organen en weefsels in Nederland gaat, geven de volgende typen antwoorden:

Je moet wel hebben **aangegeven** (geregistreerd of via donorcodicil) dat je donor wilt zijn.

“Als eerste geef je aan of je wel of niet wilt doneren. Als je komt te overlijden, wordt het register gecheckt en daarna met de nabestaanden overlegd. Als die geen toestemming geven gaat het niet door en anders wel. Uiteraard moeten je organen e.d. wel geschikt zijn voor donatie.”

“Voordat je dood gaat kan je je keuze vastleggen of je wel of geen (gedeeltelijke) donor wordt. Na je overlijden worden je bruikbare organen hergebruikt.”

Het lijkt alsof het **niet altijd bekend** is dat je zelf kunt aangeven **welke organen** mogen worden gebruikt voor donatie.

“Er zijn 2 manieren. Iemand kan een orgaan (bijv. een nier) geven als die nog leeft. Of iemand kan zich opgeven voor donor als die sterft. Dan halen ze als het mogelijk is zo veel mogelijk organen en weefsels voor transplantatie eruit.”

“Als je (hersens)dood wordt verklaard bij het overlijden, dan wordt je z.s.m. overgebracht naar het dichtstbijzijnde ziekenhuis, waar de benodigde organen bij je worden verwijderd.”

Een aantal denkt dat je **altijd** donor bent als je **niets** hebt aangegeven. Dit systeem gaat echter pas vanaf juli 2020 in.

“Iedereen ouder dan 18 jaar is sinds kort automatisch donor, tenzij je nadrukkelijk aangeeft dat niet te willen zijn.”

“Iedereen schijnt automatisch donor te zijn.”

“Standaard ben je donor, tenzij je aangeeft dat je het niet wil. Je kan via donorregister aangeven welke organen niet. Ook kan je ervoor kiezen om de keuze aan familie te laten.”

De beschrijvingen van het doneren van organen en weefsels van een aantal Nederlanders lijken voornamelijk gebaseerd op **angst**

“Men wacht niet tot de patiënt daadwerkelijk dood is eer ze gaan beginnen met oogsten.”

“Ik wil het niet. Ik ben bang dat ik anders echt dood ga.”

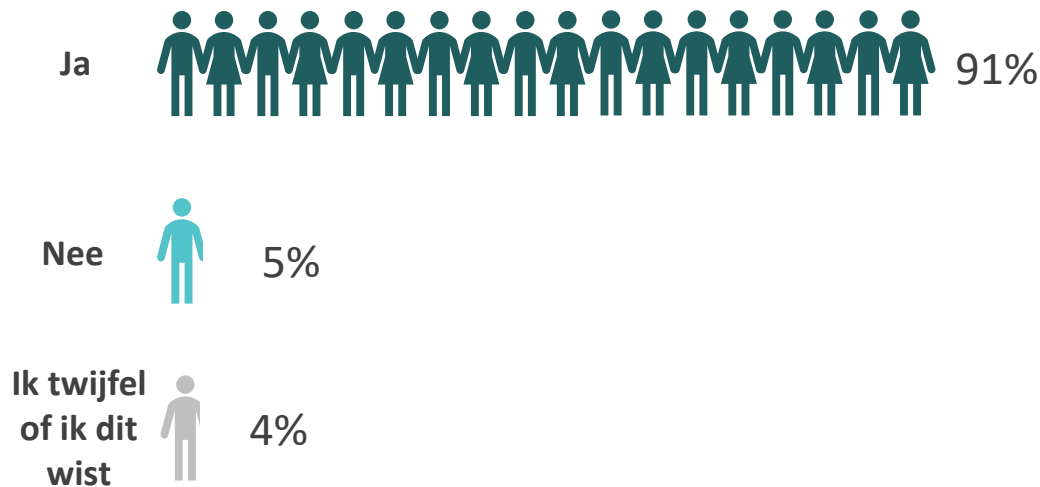
“Als je nog niet dood bent, wordt je levend en zonder verdoving open gesneden en sterf je een bijzonder pijnlijke dood die ik niemand zou willen toewensen!!”

Negen op de tien Nederlanders zijn bekend met de mogelijkheid om hun keuze over orgaandonatie vast te leggen in het donorregister

In Nederland mag je zelf kiezen of je wel of niet organen en weefsels wilt doneren na je dood. Deze keuze kun je vastleggen in het donorregister.

Negen op de tien Nederlanders (91%) zijn bekend met deze mogelijkheid. 5% geeft aan dat zij niet wisten dat zij hun keuze voor orgaandonatie kunnen vastleggen en 4% geeft aan dat zij twijfelen of zij dit wisten.

In Nederland mag je zelf kiezen of je wel of niet organen en weefsels wilt doneren na je dood. Je kunt je keuze vastleggen in het donorregister. Wist je dat je jouw keuze kunt vastleggen in het donorregister? *Basis: Nederlands algemeen publiek, n=1.019*

Verschillende opties niet allemaal even bekend onder Nederlanders

In het donorregister zijn er verschillende keuzemogelijkheden voor het vastleggen van orgaandonatie. Vrijwel alle Nederlanders zijn bekend met de voorgelegde optie 'je kunt vastleggen dat je organen en weefsels wilt doneren na je dood' (91%). Driekwart van de Nederlanders (73%) weet dat je ook kunt kiezen om niet alle organen en weefsels te doneren, maar een deel daarvan.

Acht op de tien Nederlanders (80%) weten dat in het donorregister de keuzemogelijkheid is dat je jouw organen en weefsels *niet* opgeeft voor donatie na je dood.

Twee derde van de Nederlanders (65%) weet dat in het donorregister de keuzemogelijkheid is dat je de keuze voor orgaandonatie aan je partner of familieleden overlaat na je dood.

Een minder bekende keuzemogelijkheid in het donorregister is de optie 'iemand aanwijzen die beslist'. Circa een derde (37%) is bekend met deze optie. Bijna de helft van de Nederlanders (46%) weet niet of dit een keuzemogelijkheid is en 17% denkt dat deze optie niet mogelijk is (samen 63% die niet goed op de hoogte is).

De volgende vragen gaan over het doneren van organen en weefsels in Nederland, zoals dat nu gaat. Kun je in het donorregister vastleggen dat...

Basis: Nederlands algemeen publiek, n=1.019

...je je organen en weefsels wilt doneren na je dood?

...je je organen en weefsels niet wilt doneren na je dood?

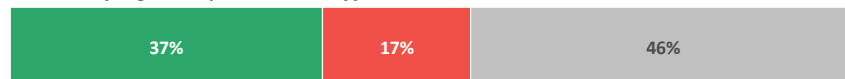
...je een deel van je organen en weefsels wilt doneren na je dood?

...je partner of familie kiest of je donor wordt na je dood?

...een door jou gekozen persoon kiest of jij donor wordt?

■ Ja ■ Nee ■ Weet ik niet

Een kwart denkt dat je nu al automatisch donor bent als je geen keuze hebt vastgelegd in het donorregister

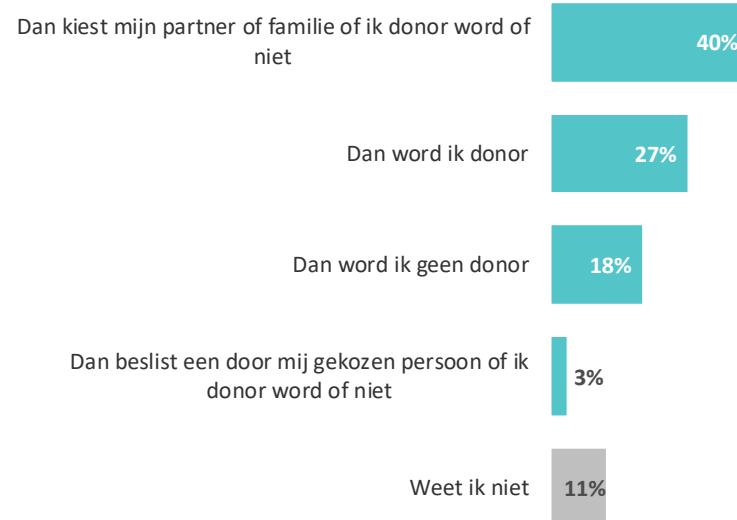
Een kwart van de Nederlanders (27%) denkt dat op dit moment iemand automatisch orgaandonor is als diegene geen keuze heeft vastgelegd in het donorregister. Dit opt-out-systeem (ja-tenzij-systeem) gaat echter in 2020 pas in.

40% van de Nederlanders denkt dat als iemand nu geen keuze heeft vastgelegd in het donorregister, de keuze voor orgaandonor bij de partner of familie komt te liggen. Zij zijn dus goed op de hoogte.

18% geeft aan dat iemand geen donor wordt als diegene nu geen keuze heeft laten vastleggen.

Een op de tien Nederlanders (11%) weet niet wat er op dit moment gebeurt na je dood als er geen keuze is vastgelegd in het donorregister.

Wat denk je dat er gebeurt na je dood als je geen keuze hebt vastgelegd in het donorregister? *Basis: Nederlands algemeen publiek, n=1.019*

De helft van de Nederlanders geeft aan dat zij hun keuze voor orgaandonatie hebben vastgelegd; 7% heeft een donorcodicil

Op basis van dit onderzoek geeft ongeveer de helft van de Nederlanders (54%) aan dat zij hun keuze voor het doneren van organen en weefsels hebben vastgelegd in het donorregister*.

7% geeft aan dat zij hun keuze niet hebben vastgelegd in het donorregister, maar dat zij wel een donorcodicil hebben.

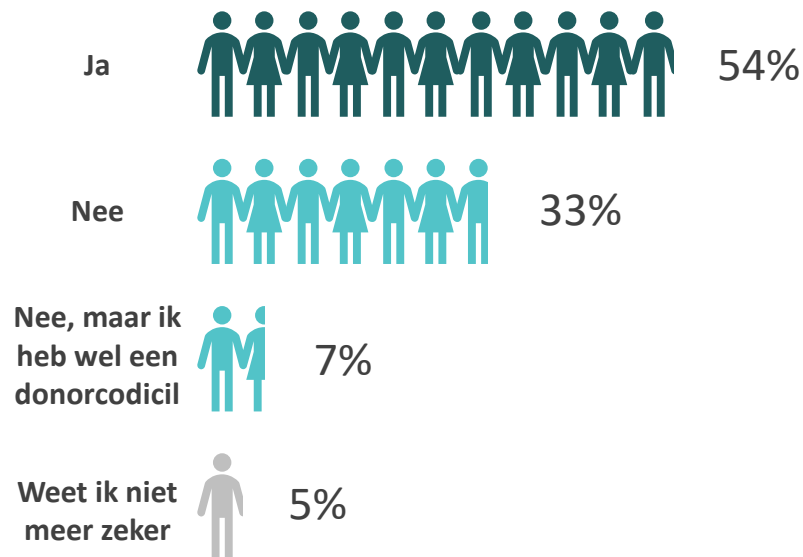
Een derde van de Nederlanders (33%) geeft aan dat zij geen keuze hebben vastgelegd in het donorregister én geen donorcodicil hebben.

5% weet niet meer zeker of zij een keuze hebben opgegeven in het donorregister.

*Volgens de cijfers van het CBS in augustus 2018 had 42% van de Nederlanders van 12 jaar of ouder zich laten registreren in het donorregister. Bron: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/32/6-3-miljoen-personen-in-donorregister> In dit onderzoek hebben we alleen Nederlanders tussen 18 en 80 bevraagd.

Heb jij jouw keuze al vastgelegd in het donorregister?

Basis: Nederlands algemeen publiek, n=1.019

1. **Resultaten Nederlandse bevolking** p. 19
 - I. **Huidige registratiesysteem** p. 19
 - Kennis/verwachting over huidige systeem orgaandonatie p. 20
 - Vastleggen van de keuze p. 24
 - II. **Veranderingen in het registratiesysteem** p. 25
 - Bekendheid nieuwe wet p. 26
 - Kennis / verwachtingen over nieuwe systeem p. 28
 - Gevoelens over de nieuwe wet p. 31
 - Intenties n.a.v. de nieuwe wet p. 32
 - Gespreksonderwerp p. 33
 - Intentie donorschap p. 34
2. **Resultaten overige doelgroepen** p. 35
3. **Bijlage** p. 51

Een derde van de Nederlanders is niet goed op de hoogte van de komst van de nieuwe Donorwet

Aan Nederlanders is gevraagd of zij ermee bekend zijn dat er een nieuwe wet komt over het doneren van organen en weefsels: de Donorwet. Zeven op de tien Nederlanders (69%) geven aan dat zij dit inderdaad weten.

17% geeft aan niet bekend te zijn met de komst van de nieuwe Donorwet.

14% twijfelt of zij wisten dat er een nieuwe wet komt.

In totaal is bijna een derde (31%) niet goed op de hoogte dat er een nieuwe wet komt.

Weet je dat er een nieuwe wet over doneren van organen en weefsel komt: de Donorwet?

Basis: Nederland representatief, n=1.019

Verandering in systeem | Bekendheid nieuwe wet (2/2)

Een derde van de Nederlanders die weet dat de nieuwe Donorwet komt, kan niet uit zichzelf aangeven wat er gaat veranderen

Aan Nederlanders die gehoord hebben over de komst van de nieuwe wet, is gevraagd wat zij denken dat er gaat veranderen in de nieuwe Donorwet. Circa 32% van hen geeft aan dit niet te weten. Degenen die het wel weten, geven de volgende typen antwoorden:

“Voorheen was je alleen donor als je dit aangaf. In de nieuwe situatie ben je donor tenzij je aangeeft dit niet te willen zijn.”

“Volgens mij wordt iedereen automatisch donor, tenzij hij/zij zich afmeldt.”

“Je staat dan automatisch geregistreerd als donor. Ik dacht dat die wet al van kracht was eigenlijk.”

“Iedereen is nu donor. Je moet kenbaar maken als je het niet wil.”

“De wet is er toch al? Iedereen is donor, tenzij je bij leven NEE hebt gezegd of als de familie ertegen is.”

“Verskil met voorheen is dat nu iedereen donor is, tenzij je hebt aangegeven dat je geen donor wilt zijn of slechts voor bepaalde organen/weefsels.”

“Wie geen keuze vastlegt, zal geregistreerd worden als ‘wel alles doneren’, maar uiteraard moet er alsnog eerst toestemming gevraagd worden van nabestaanden.”

“Nu moet je de keuze om te doneren vastleggen. Straks moet je de keuze om juist niet te doneren vastleggen.”

“Alleen registreren als je GEEN donor wilt zijn. Anders altijd donor!”

“De mensen die nu niet geregistreerd staan in het donorregister, die worden ook geen donor. In 2020 gaat de wet veranderen, zodat als je niet geregistreerd staat in het donorregister, je dan wel automatisch donor wordt.”

“Mensen die zich niet hebben geregistreerd zijn automatisch donor. Familieleden en partners kunnen wel bezwaar maken.”

“Nu ben je niet automatisch donor, straks wel (ik dacht dat dat laatste al het geval was, maar blijkbaar nog niet).”

“Je bent donor tenzij je aangeeft dat niet te willen zijn.”

“Je bent automatisch donor vanaf je 18e jaar, tenzij je hebt aangegeven in het donorregister dat je dit niet wilt.”

Veel onduidelijkheid over nieuwe systeem; van hen die weten van nieuwe wet denkt een derde dat iedereen verplicht orgaandonor wordt

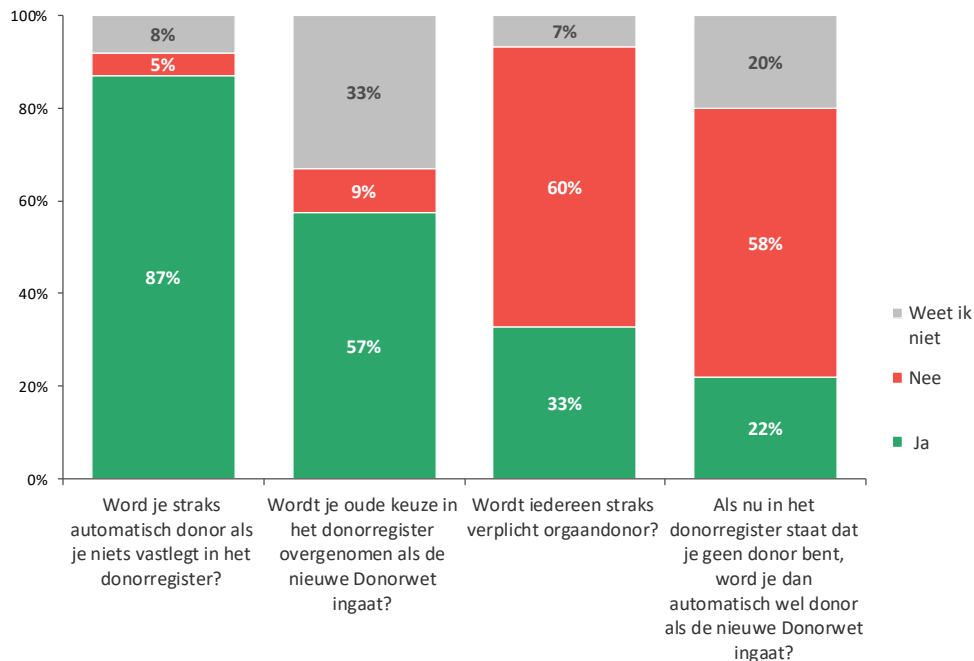
Aan Nederlanders die weten dat er een nieuwe Donorwet komt, is een aantal vragen voorgelegd over de nieuwe wet. Verreweg de meesten (87%) weten dat je automatisch donor wordt als je geen keuze vastlegt.

Een aantal aspecten bij de nieuwe Donorwet zijn niet goed bekend onder Nederlanders die weten dat er een nieuwe wet komt:

- 40% sluit niet uit dat onder de nieuwe wetgeving iedereen straks verplicht orgaandonor wordt (33% denkt dat dit wel het geval is en 7% twijfelt of dit het beleid wordt).
- 43% weet niet zeker dat de keuze in het huidige donorregister wordt overgenomen in het nieuwe systeem (33% twijfelt of dit gebeurt en 9% denkt van niet).
- 42% sluit niet uit dat als je huidige keuze is dat je geen donor wilt zijn, deze keuze straks wordt omgezet in het nieuwe systeem in wel donor (22% denkt dat dit wel het geval is en 20% twijfelt hierover).

In de nieuwe wet staan de nieuwe regels over het vastleggen van je keuze of je wel of geen donor wilt zijn. De volgende vier vragen gaan over deze nieuwe wet.

Basis: Is bekend met de komst van de nieuwe Donorwet, n=705

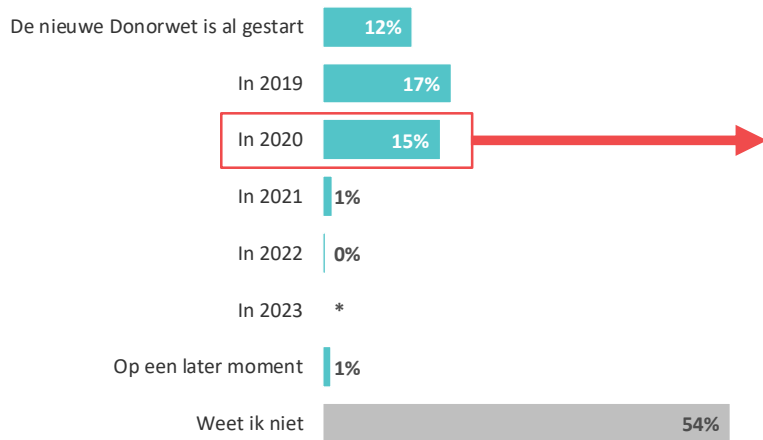
Verandering in systeem | Kennis en verwachtingen (2/3)

2% van de Nederlanders weet precies wanneer de nieuwe Donorwet ingaat

Van alle Nederlanders die weten dat er een nieuwe Donorwet op komst is, weet 15% correct dat de nieuwe wet in 2020 start. De meesten van hen (39%) denken dat de wet op 1 januari 2020 zal starten. Een derde (32%) weet niet wanneer de wet precies start in 2020. 19% weet correct dat de wet op 1 juli 2020 ingaat; dat is 2% van alle Nederlanders van 18 jaar en ouder.

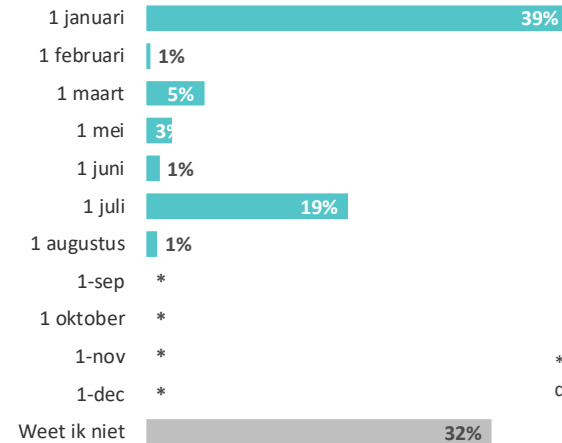
Van alle Nederlanders die weten dat er een nieuwe Donorwet op komst is, geeft circa de helft (54%) zelf aan niet te weten wanneer de nieuwe Donorwet zal ingaan. 12% denkt dat de nieuwe Donorwet op dit moment al van toepassing is.

Wanneer start de nieuwe Donorwet? Basis: Is bekend met de komst van de nieuwe Donorwet, n=705

Op welke datum start dan de nieuwe Donorwet?

Basis: Weet dat de nieuwe Donorwet in 2020 start, n=108

*Antwoord is niet genoemd door respondenten

Verandering in systeem | Kennis en verwachtingen (3/3)

Circa een derde van de Nederlanders die weet dat de nieuwe Donorwet komt, kan niet uit zichzelf aangeven wat geen bezwaar betekent

Aan Nederlanders, die gehoord hebben over de nieuwe wet, is gevraagd wat in hun woorden 'ik heb geen bezwaar tegen orgaan- en weefseldonatie' betekent. Circa 31% kan hier geen antwoord opgeven. Degenen die het wel weten geven de volgende typen antwoorden:

"Op het moment van overlijden mogen dan de organen gedoneerd worden."

"Je vindt het niet erg als je organen gebruikt worden na je dood."

"Dat ik zelf de betreffende verklaring heb ingevuld en ondertekend, dat ik akkoord ga."

"Je vindt het goed dat men organen en weefsel wegneemt na je dood."

"Organen en weefsel mogen gebruikt worden, tenzij de nabestaanden dit verhinderen."

"In principe wordt ervan uit gegaan dat je dan geen bezwaar hebt tegen het donorschap en dat je organen en weefsels na je overlijden beschikbaar zijn voor donatie. Familieleden zullen dat ook in principe moeten accepteren."

"Je bent donor (geworden)."

"Je bent dan volledig donor. Alle organen en weefsels kunnen dan gebruikt worden mits deze uiteraard geschikt zijn om als donor te gebruiken om een ander te helpen."

"Je geeft dan akkoord voor het feit dat ze jouw organen gaan gebruiken na jouw overlijden."

"Dat na je overlijden de organen en weefsels die geschikt zijn en waar jij voor gekozen hebt verwijderd mogen worden."

"Ik geef toestemming om mijn organen en weefsels na overlijden in te zetten voor donatie."

"Mijn organen en weefsel mogen na mijn dood worden gebruikt voor onderzoek of om andere mensen te helpen."

"Over het algemeen betekent dit dat er geen bezwaar is dat iemand je organen ter donatie aanbiedt."

"Ik stem er in beginsel mee in dat mijn organen en weefsel (huid etc.) mag worden gebruikt ter overplaatsing naar een ander lichaam."

"Verplicht donor in juridisch verantwoorde termen."

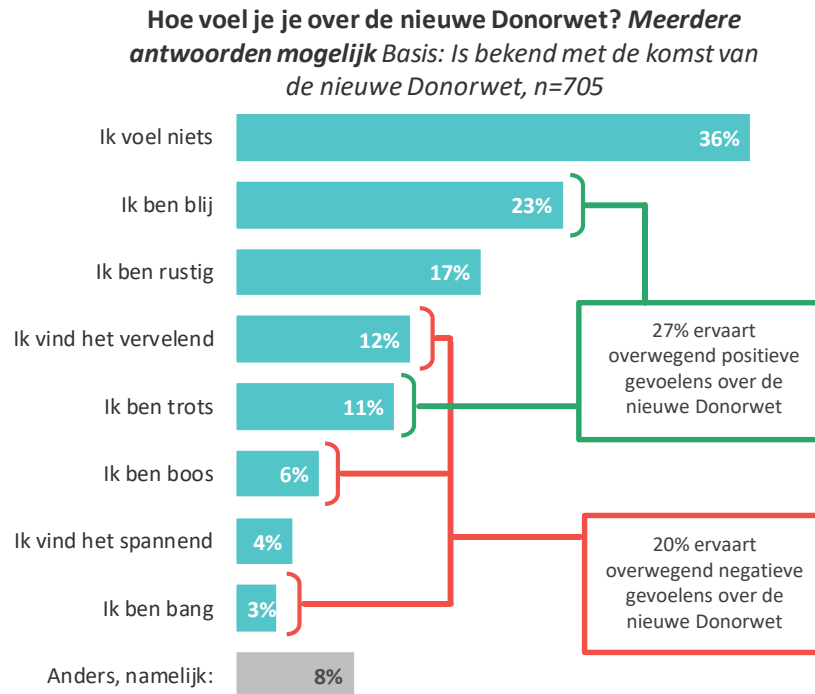
"Je stemt ermee in dat, na je dood, jouw organen en weefsels worden gebruikt voor transplantatiedoeleinden."

Circa een derde voelt helemaal niets over de nieuwe Donorwet

Nederlanders die bekend zijn met de komst van de nieuwe Donorwet is gevraagd welke gevoelens zij voelen over de nieuwe Donorwet. De helft (53%) voelt niets of is rustig.

Circa een kwart (27%) ervaart overwegend positieve gevoelens bij de nieuwe Donorwet. Zij zijn blij (23%) en/of trots (11%).

Ongeveer een op de vijf (20%) ervaart overwegend negatieve gevoelens bij de nieuwe Donorwet. Zij zijn boos (29%) en/of bang (15%), maar vinden het vooral vervelend (60%).

Verandering in systeem | Intenties n.a.v. de nieuwe wet

Vier op de tien Nederlanders niet van plan actie te ondernemen naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

Vier op de tien Nederlanders (41%) is van plan niets te doen naar aanleiding van de komst van de nieuwe Donorwet:

- Circa 1 op de tien Nederlanders die nog geen keuze heeft vastgelegd in het donorregister is niet van plan een keuze door te geven (11%, dat is 5% van alle Nederlanders).
- Twee derde van de Nederlanders die wel een keuze hebben opgegeven zijn van plan niets te doen/niets te veranderen aan hun keuze (67%, dat is 36% van alle Nederlanders).

Een op de vijf Nederlanders (20%) gaat nadenken over een keuze. Vooral Nederlanders die nog geen keuze hebben vastgelegd in het registratiesysteem en geen donorcodicil hebben, zijn geneigd om na te denken over een keuze.

Circa een kwart van de Nederlanders (24%) die nog geen keuze heeft vastgelegd is van plan een keuze te registreren (dat is 11% van alle Nederlanders).

Op 1 juli 2020 start de nieuwe Donorwet. Wat ga je op dit moment doen? <i>Meerdere antwoorden mogelijk Basis: Nederlands algemeen publiek, n=1.019</i>	Keuze vastgelegd (n=552)	Geen keuze vastgelegd en geen donorcodicil (n=338)	Geen keuze vastgelegd maar wel een donorcodicil (n=75)*	Weet niet meer of een keuze is vastgelegd (n=54)*	Gemiddelde over diegenen die de vraag hebben beantwoord
Ik ga er met iemand over praten	4%	7%	4%	4%	5%
Ik ga geen keuze doorgeven / ik ga niets doen	-	13%	10%	0%	11%
Ik ga nadenken over een keuze	9%	40%	15%	16%	20%
Ik ga mijn keuze vastleggen in het donorregister	-	21%	46%	14%	24%
Ik ga mijn eerdere keuze veranderen	3%	-	-	-	
Ik ga mijn eerdere keuze niet veranderen / ik ga niets doen	67%	-	-	-	
Ik ga opzoeken welke keuze ik ook alweer gemaakt had	5%	-	-	-	
Ik ga kijken in het donorregister of ik al een keuze gemaakt had	-	-	-	29%	
Ik ga informatie opzoeken	13%	17%	19%	12%	15%
Ik weet het niet	9%	21%	23%	48%	16%

*Resultaat is indicatief wegens het lage aantal waarnemingen (n<100)

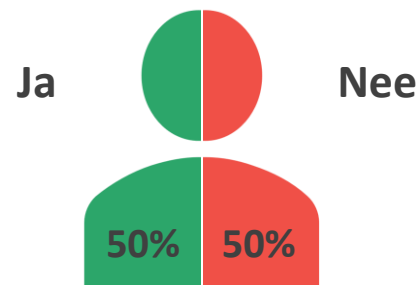
Orgaandonatie onder de helft van de Nederlanders weleens een gespreksonderwerp

De helft van de Nederlanders (50%) praat weleens met iemand over het wel of niet doneren van organen en weefsels.

Degenen die vaker spreken over orgaandonatie lijken ook bekender te zijn met het beleid en de keuzemogelijkheden in het huidige donorregister. Dit hoeft niet per se een causaal verband te zijn. Deze personen hebben vaker al een keuze vastgelegd in het donorregister en zijn ook meer gemotiveerd om een keuze vast te leggen. Zij weten vaker dat er een nieuwe Donorwet op komst is, zijn vaker bekend met de wijzigingen in de nieuwe Donorwet en ervaren vaker positieve gevoelens door de nieuwe wet*. Zij zijn echter niet beter op de hoogte wanneer de nieuwe Donorwet ingaat.

**Degenen die niet met andere spreken over orgaandonatie ervaren niet meer negatieve gevoelens; zij geven vaker aan helemaal niets te voelen (50% vs. 25% onder degenen die weleens praten met iemand anders over orgaandonatie).*

Praat je weleens met iemand over het wel of niet doneren van organen en weefsels?
Basis: Nederlands algemeen publiek, n=1.019

Verandering in systeem | Intentie donorschap

De helft van de Nederlanders zou (sommige van) zijn organen en weefsels willen doneren

De helft van de Nederlanders (49%) heeft de intentie om (sommige van) zijn/haar organen en weefsels te doneren. Een op de vijf (20%) wil zijn organen en weefsels niet doneren en een ongeveer even groot aandeel (22%) twijfelt over het doneren van organen en weefsels. Een op de tien (9%) weet niet wat hij/zij zou willen met betrekking tot het donorschap.

Wie staan meer open voor orgaan- of weefseldonatie?

- Hoogopgeleiden zijn vaker bereid om organen en weefsels te doneren (58%)
- Vrouwen zijn *iets* vaker bereid hun organen en weefsels te doneren (54%).

Wil jij donor worden?

Basis: Nederlands algemeen publiek, n=1.019

Ja, ik zou (sommige van) mijn organen en weefsels willen doneren

49%

Nee, ik zou mijn organen en weefsels niet willen doneren

20%

Ik twijfel

22%

Weet ik niet

9%

1.	Resultaten Nederlandse bevolking	p. 19
	I. Huidige registratiesysteem	p. 19
	II. Veranderingen in het registratiesysteem	p. 25
2.	Resultaten overige doelgroepen	p. 35
	I. Laagopgeleiden	p. 36
	II. Mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden	p. 37
	III. Nederlanders met een westerse migratieachtergrond uit de eerste generatie	p. 38
	IV. Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond uit de tweede generatie	p. 39
	V. Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond uit de eerste generatie	p. 40
	VI. Dyslectici	p. 41
	VII. Digibeten	p. 42
	VIII. Laaggeletterden	p. 43
	IX. Mensen met verslavingsproblematiek	p. 44
	X. Doven en slechthorenden	p. 45
	XI. Mensen met psychiatrische problemen	p. 46
	XII. Dementerenden	p. 47
	XIII. Mensen met een verstandelijk handicap	p. 48
	XIV. Mensen in verpleeghuizen	p. 49
	XV. Blinden/slechtzienden	p. 50
3.	Bijlage	p. 51

Doelgroepen | Laagopgeleiden

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

Laagopgeleiden zijn iets minder bekend dat je de keuze voor het wel of niet doneren kunt vastleggen (83% vs. 91%*).

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

Laagopgeleiden zijn minder bekend met de verschillende keuzemogelijkheden in het registratiesysteem. Vooral de opties de partner, familie of een aangewezen persoon beslist over het donorschap is bij laagopgeleiden een stuk minder bekend (partner of familie kiest: 51% vs. 65%*; aangewezen persoon kiest: 25% vs. 37%*). Als er geen keuze is vastgelegd weten laagopgeleiden vaker niet wat er gebeurt (21% vs. 11%*). Zij denken echter minder vaak dan het Nederlands algemeen publiek dat je dan automatisch donor wordt (17% vs. 27%*).

Bekendheid nieuwe Donorwet

Laagopgeleiden weten minder vaak dat de nieuwe Donorwet komt (56% vs. 69%*). Degenen die weten dat er een nieuwe wet komt, geven vaker aan niet te weten wanneer de wet zal starten (64% vs. 54%*).

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

Laagopgeleiden geven minder vaak aan dat je straks onder de nieuwe wet automatisch donor bent als je niets laat vastleggen (74% vs. 87%*). Ook denken zij minder vaak dat de huidige keuze wordt overgenomen in de nieuwe Donorwet (42% vs. 57%*). Laagopgeleiden geven vaker aan dat iedereen straks verplicht orgaandonor is (44% vs. 33%*).

Gevoelens over en intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

Net als het Nederlands algemeen publiek ervaren de meeste laagopgeleiden die weten dat er een nieuwe wet komt 'niets' naar aanleiding van de nieuwe Donorwet (41%). Zij voelen zich wel *iets* vaker boos over de nieuwe Donorwet (11% vs. 6%*). Laagopgeleiden weten vaker niet wat ze gaan doen naar aanleiding van de nieuwe Donorwet (23% vs. 16%*).

Bereidheid tot orgaandonatie

Orgaandonatie is een gespreksonderwerp dat minder vaak voorkomt onder laagopgeleiden. Zij geven minder vaak aan dat zij weleens met iemand praten over orgaandonatie (39% vs. 50%*). Onder laagopgeleiden is de bereidheid om organen en weefsels te doneren *iets* lager dan onder het Nederlands algemeen publiek (41% vs. 49%*).

* Resultaat Nederlands algemeen publiek

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

We zien geen grote verschillen in de bekendheid van het vastleggen van je keuze in het donorregister en de mate waarin mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden reeds hun donorkeuze in het huidige systeem hebben vastgelegd.

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

We zien geen grote verschillen in de kennis over de verschillende keuzemogelijkheden in het donorregister tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Bekendheid nieuwe Donorwet

Mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden lijken minder goed op de hoogte van de komst van de nieuwe Donorwet.

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

We zien geen grote verschillen in de kennis over de nieuwe Donorwet tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Gevoelens over en intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

We zien geen grote verschillen in de ervaren emoties over en de gedragsintenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Bereidheid tot orgaandonatie

Mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden lijken vaker aan te geven dat zij niet hun organen en weefsels zouden willen doneren.

Slechts een beperkt aantal respondenten (n=22 van de n=1.019) herkende zichzelf in de beschrijving van beperkte gezondheidsvaardigheden: 'Ik vind het lastig om informatie over gezondheid te begrijpen'. Vooraf werd op basis van ander onderzoek verwacht dat één op de drie Nederlanders tot deze doelgroep kon worden gerekend**.

* Resultaat Nederland representatief

**Pharos is een onafhankelijk en landelijk expertisecentrum voor gezondheid en kwaliteit van zorg. Geraadpleegde bron naar beperkte gezondheidsvaardigheden in Nederland:

https://www.pharos.nl/documents/doc/factsheet_beperkte%20gezondheidsvaardigheden_en_laaggeletterdheid.pdf

Doelgroepen | Eerste generatie westerse migranten

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

Migranten met een westerse migratieachtergrond van de eerste generatie zijn minder bekend dat je een keuze voor orgaandonatie kunt vastleggen in het donorregister (80% vs. 91%*). Zij hebben ook minder vaak een keuze opgegeven in het donorregister in vergelijking met het Nederlands algemeen publiek (46% vs. 54%*).

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

Deze doelgroep is minder bekend met de verschillende keuzemogelijkheden in het donorregister. Zij weten vaak niet dat je kunt vastleggen dat je je organen en weefsels wilt doneren (75% vs. 91%*) of dat je kunt vastleggen dat je je organen *niet* wilt doneren (67% vs. 80%*). In vergelijking met het Nederlands algemeen publiek is deze groep vaak minder bekend dat je ook een deel van organen en weefsels kan doneren (52% vs. 73%*) of dat je kan vastleggen dat je je partner of familie laat beslissen (44% vs. 65%*). Als er geen keuze is vastgelegd weet deze groep vaker niet wat er dan gebeurt met je organen en weefsels (21% vs. 11%*). Zij denken minder vaak dat je partner of familie dan kiest (26% vs. 40%*).

Bekendheid nieuwe Donorwet

Het aandeel migranten dat bekend is met de komst van de nieuwe Donorwet verschilt niet significant met het aandeel Nederlanders dat bekend is met de nieuwe Donorwet (60%).

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

Deze groep is minder goed op de hoogte wat straks het beleid wordt bij de nieuwe Donorwet. Zij geven vaker aan niet te weten wat er gebeurt als je niets laat vastleggen in het donorregister (18% vs. 8%*), wat er gebeurt als je nu geregistreerd staat als geen donor (34% vs. 20%*) en of iedereen straks verplicht orgaandonor wordt (15% vs. 7%*). Deze groep denkt vaker dat de wet in 2019 in zal gaan (32% vs. 17%*).

Gevoelens over en intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

De migranten die weten dat er een nieuwe wet komt, zijn vaker boos over het nieuwe beleid (19% vs. 6%) en ervaren veel minder gevoelens als trots (1% vs. 11%*). Onder deze groep zit een grotere informatiebehoefte dan bij het Nederlands algemeen publiek. Zij geven vaker aan dat ze naar aanleiding van de nieuwe wet informatie gaan opzoeken (29% vs. 15%*).

Bereidheid tot orgaandonatie

We zien geen significante verschillen tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek in de mate dat orgaandonatie wordt besproken met anderen. Ook zien we geen significante verschillen in de bereidheid om donor te worden of dit juist te weigeren.

* Resultaat Nederlands algemeen publiek

Doelgroepen | Eerste generatie niet-westerse migranten

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

Migranten met een niet-westerse migratieachtergrond van de eerste generatie zijn veel minder bekend dat je een keuze voor orgaandonatie kunt vastleggen in het donorregister (9% vs. 91%*). Deze groep heeft ook minder vaak een keuze opgegeven in het donorregister (3% vs. 54%*), maar heeft wel iets vaker een donorcodicil (15% vs. 7%*).

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

In vergelijking met het Nederlands algemeen publiek is deze groep veel minder bekend met de keuzemogelijkheden van het huidige donorregister, namelijk dat je kunt vastleggen:

- Dat je je organen en weefsels wilt doneren (8% vs. 91%*)
- Dat je een deel van je organen en weefsels wilt doneren (7% vs. 73%*)
- Dat je niet wil doneren (18% vs. 80%*)
- Dat je partner of familie kiest wat er gebeurt (19% vs. 65%*)
- Dat je iemand aanwijst die beslist (15% vs. 37%*).

Als er geen keuze is vastgelegd in het huidige donorregister, denkt deze groep vaker dat je dan geen donor wordt (29% vs. 18%*) of dat dan een door hen gekozen persoon beslist wat er gebeurt met de organen en weefsels (22% vs. 3%*). Zij denken minder vaak dat de partner dan beslist (21% vs. 40%*) of dat ze dan (automatisch) donor worden (16% vs. 27%*).

Bekendheid nieuwe Donorwet

Deze groep is veel minder bekend met de komst van de nieuwe Donorwet (6% vs. 69%*).

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

Het aantal migranten dat wel weet dat er een nieuwe Donorwet komt is dusdanig laag (n=7) dat we niets kunnen zeggen over de specifieke kennis over de nieuwe Donorwet.

Intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

Deze groep geeft vaker aan dat zij van plan zijn met iemand te gaan praten over de nieuwe Donorwet (17% vs. 5%*). Zij geven minder vaak aan dat zij van plan zijn om een keuze vast te leggen in het donorregister (14% vs. 24%*).

Bereidheid tot orgaandonatie

Orgaandonatie is een gespreksonderwerp dat minder vaak voorkomt onder deze groep. Zij geven minder vaak aan dat zij weleens met iemand hebben gesproken over orgaandonatie (25% vs. 50%*). Deze groep geeft vaker aan dat zij *niet* hun organen en weefsels willen doneren (53% vs. 20%*).

* Resultaat Nederlands algemeen publiek

Doelgroepen | Tweede generatie niet-westerse migranten

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

Migranten met een niet-westerse migratieachtergrond van de tweede generatie zijn minder bekend met het vastleggen van donorkeuze in het donorregister (78% vs. 91%*). Zij hebben ook minder vaak een keuze opgegeven in het donorregister (42% vs. 54%*).

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

In vergelijking met het Nederlands algemeen publiek is deze groep minder bekend met de mogelijkheid dat je kunt vastleggen dat je je organen en weefsels wilt doneren (80% vs. 91%*). Zij zijn ook minder bekend met de optie dat je kunt laten vastleggen dat je partner of familie kiest wat er gebeurt (50% vs. 65%*). Als er geen keuze is vastgelegd weet deze groep vaker niet wat er gebeurt met je organen en weefsels (28% vs. 11%*). Zij denken minder vaak dat je partner of familie dan kiest (27% vs. 40%*).

Bekendheid nieuwe Donorwet

Deze doelgroep weet minder vaak dat er een nieuwe Donorwet komt (43% vs. 69%*). Deze groep denkt vaker dat de nieuwe wet na 2020 ingaat (18% vs. 2%*).

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

We zien geen significante verschillen in het kennisniveau over de nieuwe Donorwet. Het enige verschil is dat deze groep minder vaak aangeeft dat je *niet* automatisch donor wordt onder de nieuwe wet als je nu geregistreerd staat als geen donor (41% vs. 58%*).

Gevoelens over en intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

Migranten die weten dat er een nieuwe wet komt, vinden het vaker spannend dat de nieuwe Donorwet komt (11% vs. 4%*). Er zijn verder geen andere uitgesproken gevoelens. Onder deze groep zit een grotere informatie behoefte dan bij het Nederlands algemeen publiek. Zij geven vaker aan dat ze naar aanleiding van de nieuwe wet informatie gaan opzoeken (28% vs. 15%*). Zij geven ook vaker aan dat ze niet weten wat ze gaan doen (32% vs. 16%*).

Bereidheid tot orgaandonatie

Orgaandonatie is een gespreksonderwerp dat minder vaak voorkomt onder deze groep. Zij geven minder vaak aan dat zij weleens met iemand praten over orgaandonatie (31% vs. 50%*). Deze groep weet vaker niet of ze donor zouden willen worden (30% vs. 9%*). Het aandeel dat twijfelt of niet donor wil worden is gelijk aan het Nederlandse publiek. Deze groep geeft minder vaak aan wel donor te willen worden (25% vs. 49%*).

* Resultaat Nederlands algemeen publiek

Doelgroepen | Dyslectici

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

We zien geen grote verschillen in de bekendheid van het vastleggen van je keuze in het donorregister en de mate waarin dyslectici reeds hun donorgeuze in het huidige systeem hebben vastgelegd.

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

We zien geen grote verschillen in de kennis over de verschillende keuzemogelijkheden in het donorregister. Dyslectici geven echter iets vaker aan dat de optie 'je kunt vastleggen dat je een deel van je organen en weefsels wilt doneren na je dood' *niet* een keuzemogelijkheid is (9% vs. 5%*).

Bekendheid nieuwe Donorwet

We zien geen grote verschillen in de bekendheid met de komst van de nieuwe Donorwet tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

We zien geen grote verschillen in de kennis over de nieuwe Donorwet tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Gevoelens over en intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

We zien geen grote verschillen in de ervaren emoties over en de gedragsintenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Bereidheid tot orgaandonatie

We zien geen grote verschillen tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek in de mate dat orgaandonatie wordt besproken met anderen. Ook zien we geen grote verschillen in de bereidheid om donor te worden of dit juist te weigeren.

* Resultaat Nederlands algemeen publiek

Doelgroepen | Digibeten

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

We zien geen grote verschillen in de bekendheid van het vastleggen van je keuze in het donorregister tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek. Digibeten geven minder vaak aan dat zij een keuze voor orgaandonatie hebben vastgelegd in het donorregister (47% vs. 54%*). Zij geven ook *iets* vaker aan niet meer zeker te weten of ze een keuze voor orgaandonatie hebben vastgelegd in het donorregister (9% vs. 5%*).

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

We zien geen grote verschillen in de kennis over de verschillende keuzemogelijkheden in het donorregister tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek. Als er geen keuze is vastgelegd denken digibeten vaker dat je *geen* donor wordt (24% vs. 18%*) en dat dan een aangewezen persoon voor jou beslist (9% vs. 3%*).

Bekendheid nieuwe Donorwet

We zien geen grote verschillen in de bekendheid met de komst van de nieuwe Donorwet tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

Digibeten denken iets minder vaak dat je straks automatisch donor bent als je *niets* laat vastleggen (81% vs. 87%*). Zij geven vaker aan dat je huidige keuze niet wordt overgenomen in het nieuwe donorregister (15% vs. 9%). Deze groep geeft ook vaker aan niet te weten of je orgaandonor wordt als in het huidige systeem staat dat je *geen* donor bent (29% vs. 20%*). Zij denken vaker dat iedereen straks verplicht orgaandonor is (44% vs. 33%*).

Gevoelens over en intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

Digibeten die weten dat er een nieuwe wet komt, voelen zich *iets* vaker boos over de nieuwe Donorwet (10% vs. 6%*). Zij geven *iets* vaker aan dat ze van plan zijn om met iemand te gaan praten over de nieuwe Donorwet (9% vs. 5%*).

Bereidheid tot orgaandonatie

We zien geen grote verschillen tussen de digibeten en het Nederlands algemeen publiek in de mate waarin orgaandonatie weleens is besproken met iemand. Deze groep geeft wel iets vaker aan dat zij *niet* hun organen en weefsels willen doneren (25% vs. 20%*).

* Resultaat Nederlands algemeen publiek

Doelgroepen | Laaggeletterden

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

Laaggeletterden zijn minder bekend met het vastleggen van donorkeuze in het donorregister (81% vs. 91%*). We zien echter geen grote verschillen in de mate waarin een keuze is vastgelegd in het huidige registratiesysteem tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

Deze doelgroep is minder bekend met de verschillende keuzemogelijkheden in het donorregister. Zij denken vaker dat het *niet* mogelijk is om:

- Te laten vastleggen dat je organen en weefsels wilt doneren (10% vs. 3%*) of een deel daarvan (17% vs. 5%*)
- Te laten vastleggen dat je geen organen en weefsels wilt doneren (16% vs. 7%*).
- Te laten vastleggen dat je partner of familie kiest (16% vs. 8%*) of een aangewezen persoon (27% vs. 17%*).

We zien geen grote verschillen in de kennis wat er gebeurt als er geen keuze is vastgelegd tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Bekendheid nieuwe Donorwet

Deze groep geeft vaker aan niet te weten dat er een nieuwe Donorwet komt (28% vs. 17%*).

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

Deze groep geeft vaker aan niet te weten of je straks automatisch orgaandonor bent als in het huidige donorregister staat dat je geen donor bent (33% vs. 20%*). Deze groep denkt vaker dat iedereen straks verplicht orgaandonor is (47% vs. 33%*).

Intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

We zien geen grote verschillen in de ervaren emoties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek. Laaggeletterden geven wel vaker aan dat ze van plan zijn om met iemand te gaan praten over de nieuwe Donorwet (13% vs. 5%).

Bereidheid tot orgaandonatie

We zien geen grote verschillen tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek in de mate dat orgaandonatie op dit moment wordt besproken met anderen. Ook zien we geen grote verschillen in de bereidheid om donor te worden of dit juist te weigeren tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

* Resultaat Nederlands algemeen publiek

Doelgroepen | Mensen met verslavingsproblematiek

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

We zien geen grote verschillen in de bekendheid van het vastleggen van je keuze in het donorregister tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek. We zien geen verschil in de mate waarin mensen met verslavingsproblematiek een keuze hebben laten vastleggen in het huidige donorregister. Deze groep geeft wel vaker aan dat ze een donorcodicil hebben (17% vs. 7%*).

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

We zien geen grote verschillen in de kennis over de verschillende keuzemogelijkheden in het donorregister tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Bekendheid nieuwe Donorwet

We zien geen grote verschillen in de bekendheid met de komst van de nieuwe Donorwet tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek. Deze groep denkt vaker dat de nieuwe Donorwet al is ingegaan (24% vs. 12%*).

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

We zien geen grote verschillen in de kennis over de nieuwe Donorwet tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Gevoelens over en intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

Mensen met verslavingsproblematiek geven vaker aan zich rustig te voelen over de komst van de nieuwe Donorwet (28% vs. 17%*).

Bereidheid tot orgaandonatie

Deze groep is vaker van plan om zijn of haar keuze te gaan vastleggen (42% vs. 24%*). Zij geven ook vaker aan dat zij in het donorregister gaan kijken of ze al een keuze hadden gemaakt (80% vs. 29%*).

* Resultaat Nederlands algemeen publiek

Doelgroepen | Doven en slechthorenden

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

We zien geen grote verschillen in de bekendheid van het vastleggen van je keuze in het donorregister en de mate waarin een keuze is vastgelegd in het huidige registratiesysteem tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

Doven en slechthorenden denken *iets* vaker dat je *niet* kunt laten vastleggen dat je een deel van je organen en weefsels wilt doneren (8% vs. 5%*). Zij denken vaker dat de optie 'een aangewezen persoon kiest' *niet* mogelijk is (25% vs. 17%*).

Bekendheid nieuwe Donorwet

We zien geen grote verschillen in de bekendheid met de komst van de nieuwe Donorwet tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek. Deze groep denkt *iets* vaker dat de nieuwe Donorwet ingaat in 2021 of 2022 (6% vs. 1%*).

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

Doven en slechthorenden denken vaker dat, als je huidige keuze is dat je geen donor bent, je bij ingang van de nieuwe Donorwet wel donor bent (30% vs. 22%*). Deze groep denkt ook vaker dat iedereen straks verplicht donor is (42% vs. 33%*).

Gevoelens over en intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

Deze groep geeft vaker aan zich rustig te voelen over de nieuwe Donorwet (25% vs. 17%*). We zien geen grote verschillen in de gedragsintenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Bereidheid tot orgaandonatie

We zien geen grote verschillen in de bereidheid om donor te worden of dit juist te weigeren tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

* Resultaat Nederlands algemeen publiek

Doelgroepen | Mensen met psychiatrische problemen

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

We zien geen grote verschillen in de bekendheid van het vastleggen van je keuze in het donorregister tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek. Deze groep geeft wel vaker aan dat zij hun keuze hebben laten vastleggen in het huidige registratiesysteem (63% vs. 54%*)

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

We zien geen grote verschillen in de kennis over de verschillende keuzemogelijkheden in het donorregister tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek.

Bekendheid nieuwe Donorwet

We zien geen grote verschillen in de bekendheid met de komst van de nieuwe Donorwet tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek. Deze groep denkt wel vaker dat de nieuwe Donorwet al is ingegaan (20% vs. 12%*).

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

Deze groep geeft minder vaak aan dat je *geen* donor wordt als je nu geregistreerd staat dat je geen donor bent (48% vs. 58 %*).

Gevoelens over en intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

We zien geen grote verschillen in ervaren gevoelens naar aanleiding van de nieuwe Donorwet tussen deze groep en het Nederlands algemeen publiek. Deze groep geeft wel minder vaak aan dat ze niets voelen naar aanleiding van de nieuwe Donorwet (26% vs. 36%*). Mensen met psychiatrische problemen geven vaker aan dat zij informatie gaan opzoeken over de nieuwe Donorwet (22% vs. 15%*).

Bereidheid tot orgaandonatie

Mensen met psychiatrische problemen geven vaker aan geen orgaandonor te willen worden (27% vs. 20%). Deze groep geeft minder vaak aan dat ze twijfelen (15% vs. 22%*).

* Resultaat Nederlands algemeen publiek

Doelgroepen | Dementerenden

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

Dementerenden lijken vaker geen keuze te hebben vastgelegd in het donorregister, maar lijken wel vaker een donorcodicil te hebben.

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

Deze groep lijkt minder bekend met de verschillende keuzemogelijkheden in het donorregister. Als er nu geen keuze is vastgelegd lijkt deze groep ook vaker niet te weten wat er gebeurt na zijn/haar dood.

Bekendheid nieuwe Donorwet

Deze groep lijkt vaker niet op de hoogte te zijn van de komst van de nieuwe Donorwet.

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

Dementerenden lijken vaker te denken dat je automatisch donor wordt onder de nieuwe wet als je huidige keuze is dat je geen donor wilt zijn.

Gevoelens over en intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

Dementerenden lijken vaker nog niet te weten wat ze gaan doen.

Bereidheid tot orgaandonatie

Dementerenden lijken minder vaak bereid te zijn om orgaandonor te worden.

Doelgroepen | Mensen met een verstandelijke handicap

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

Mensen met een verstandelijke handicap lijken minder vaak bekend met de mogelijkheid van het vastleggen van een donorkeuze in het donorregister. Zij lijken wel ongeveer even vaak een keuze te laten vastleggen.

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

Mensen met een verstandelijke handicap lijken minder vaak te denken dat men donor wordt als er geen keuze is vastgelegd.

Bekendheid nieuwe Donorwet

Mensen met een verstandelijke handicap lijken minder op de hoogte van de komst van een nieuwe Donorwet.

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

Het aantal mensen met een verstandelijke handicap dat aangeeft op de hoogte te zijn van de komst van de nieuwe Donorwet is dusdanig laag (n=9) dat we niets kunnen zeggen over de specifieke kennis over de nieuwe Donorwet.

Gevoelens over en intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

Het aantal mensen met een verstandelijke handicap dat aangeeft op de hoogte te zijn van de komst van de nieuwe Donorwet is dusdanig laag (n=9) dat we niets kunnen zeggen over mogelijk ervaren gevoelens naar aanleiding van de nieuwe wet.

Deze groep lijkt relatief vaak aan te geven dat zij van plan zijn om met iemand te praten over een keuze.

Bereidheid tot orgaandonatie

Mensen met een verstandelijke handicap lijken iets vaker bereid orgaandonor te worden.

Doelgroepen | Mensen in verpleeghuizen

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

Mensen die in een verpleeghuis wonen, lijken minder vaak bekend te zijn met de mogelijkheid van het vastleggen van een donorkeuze in het donorregister. Het aandeel dat een keuze heeft vastgelegd lijkt echter niet achter te blijven ten opzichte van het algemeen Nederlands publiek.

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

Deze groep lijkt minder bekend met de verschillende keuzemogelijkheden in het donorregister.

Bekendheid nieuwe Donorwet

Deze groep lijkt even bekend te zijn met de komst van de nieuwe Donorwet als het algemeen Nederlands publiek.

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

We zien geen grote verschillen in de kennis over de nieuwe Donorwet.

Gevoelens over en intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

Deze groep lijkt iets vaker zich angstig te voelen naar aanleiding van de nieuwe wet. Deze groep lijkt relatief vaak aan te geven te gaan nadenken over een keuze.

Bereidheid tot orgaandonatie

De groep lijkt minder vaak over orgaandonatie te praten.

Doelgroepen | Blinden/slechtzienden

Vastleggen keuze in het huidige registratiesysteem

Blinden/slechtzienden lijken even bekend te zijn met de mogelijkheid van het vastleggen van een donorkeuze in het donorregister als het algemeen Nederlands publiek. Deze groep lijkt ongeveer even vaak een keuze te hebben vastgelegd.

Keuzemogelijkheden in het huidige registratiesysteem

Deze groep lijkt vaak niet te weten of de voorgelegde opties keuze opties zijn van het donorregister. Zij geven minder vaak aan dat je zonder geregistreerde keuze donor wordt.

Bekendheid nieuwe Donorwet

Deze groep lijkt ongeveer even vaak te weten van de komst van de nieuwe Donorwet. Wanneer de wet ingaat is bij de meesten onbekend.

Veranderingen in de nieuwe Donorwet

Deze groep lijkt iets vaker te denken dat iedereen straks verplicht orgaandonor is als je niets vastlegt.

Gevoelens over en intenties naar aanleiding van de nieuwe Donorwet

Het aantal blinden/slechtzienden dat wel weet dat er een nieuwe Donorwet komt is dusdanig laag (n=8) dat we niets kunnen zeggen over de specifieke kennis over de nieuwe Donorwet. We zien geen grote verschillen in de gedragsintenties naar aanleiding van de nieuwe wet.

Bereidheid tot orgaandonatie

We zien geen grote verschillen in de mate dat orgaandonatie wordt besproken met anderen. Blinden/slechtzienden lijken minder vaak van plan te zijn orgaandonor te worden en vaker nog te twijfelen over een keuze.

Bijlage | Nederlands publiek - Ongewogen en gewogen data

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Leeftijd				
18 t/m 24 jaar	55	5,4	113	11,1
25 t/m 34 jaar	125	12,3	164	16,1
35 t/m 44 jaar	161	15,8	174	17,1
45 t/m 54 jaar	224	22,0	202	19,8
55 t/m 64 jaar	202	19,8	173	17,0
65 t/m 80 jaar	252	24,7	193	18,9
Opleidingsniveau				
Hoog (wo/hbo)	273	26,8	277	27,2
Middel (havo/vwo/mbo/mavo)	529	51,9	512	50,2
Laag (ibo/basisschool/geen opleiding)	217	21,3	230	22,6
Geslacht				
Mannen	531	52,1	505	49,5
Vrouwen	488	47,9	514	50,5

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Regio				
3 grote gemeenten	119	11,7	123	12,1
West	291	28,6	292	28,7
Noord	99	9,7	101	9,9
Oost	204	20,0	215	21,1
Zuid	269	26,4	249	24,4
Randgemeenten	37	3,6	38	3,7
Mentality				
Moderne burgerij	234	23,0	232	22,8
Opwaarts mobilen	119	11,7	149	14,6
Postmaterialisten	104	10,2	97	9,5
Nieuwe conservatieven	110	10,8	89	8,7
Traditionele burgerij	138	13,5	136	13,3
Kosmopolieten	125	12,3	131	12,9
Postmoderne hedonisten	105	10,3	101	9,9
Gemaksgeoriënteerden	84	8,2	84	8,2

Eerste generatie

Kenmerken	Ongewogen	
	N	%
Leeftijd		
18 t/m 44 jaar	57	48,3
45 t/m 45 jaar	30	25,4
55 t/m 64 jaar	20	16,9
65 t/m 80 jaar	11	9,3
Geslacht		
Mannen	56	53,3
Vrouwen	49	46,7

Deze steekproef betrof een quotasteekproef. De resultaten zijn achteraf niet meer gewogen.

Tweede generatie

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Leeftijd				
18 t/m 44 jaar	74	74,0	95	95,0
45 jaar en ouder	26	26,0	5	5,0
Geslacht				
Mannen	29	29,0	48	48,4
Vrouwen	71	71,0	52	51,6

Kenmerken	Ongewogen		Gewogen	
	N	%	N	%
Leeftijd				
18 t/m 54 jaar	24	22,9	73	69,5
55 jaar en ouder	81	77,1	32	30,5
Geslacht				
Mannen	56	53,3	43	41,2
Vrouwen	49	46,7	62	58,8

Bijlage | Overzicht behaalde aantallen

Doelgroep	Aantallen
	N
Nederlands algemeen publiek	1.019
Laagopgeleiden	230
Nederlanders met een westerse migratieachtergrond uit de eerste generatie	105
Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond uit de eerste generatie	118
Nederlanders met een niet-westerse migratieachtergrond uit de tweede generatie	100
Mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden	22
Dyslectici	232
Digibeten	270
Laaggeletterden	88
Mensen met verslavingsproblematiek	107
Doven en slechthorenden	185
Mensen met psychiatrische problemen	230
Mensen met dementie	48
Mensen met een verstandelijke handicap	19
Mensen die in een verpleeghuis wonen	17
Blinden en slechtzienden	12

Wij verminderen onze footprint

Motivaction
is ISO 14001-
gecertificeerd

Motivaction
gebruikt
energiezuinige
auto's

Motivaction
gebruikt groene
stroom

Motivaction
gebruikt
uitsluitend papier
met een FSC-label

Het auteursrecht op dit rapport ligt bij de opdrachtgever. Voor het vermelden van de naam Motivation in publicaties op basis van deze rapportage – anders dan integrale publicatie – is echter schriftelijke toestemming vereist van Motivation International B.V.

Zie ook ons [Pers- en publicatiebeleid](#).

Beeldmateriaal

Motivation heeft datgene gedaan wat redelijkerwijs van ons verwacht kan worden om de rechthebbenden op beeldmateriaal te achterhalen. Mocht u desondanks menen recht te kunnen doen gelden op gebruikt beeldmateriaal, neem dan contact op met Motivation.

motivaction

research and strategy

Motivaction International B.V.
Marnixkade 109
1015 ZL Amsterdam

Postbus 15262
1001 MG Amsterdam

T +31 (0)20 589 83 83
M info@motivaction.nl

www.motivaction.nl

